225

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 40 KURUŞTUR. ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR.

Cilt: 10 — 22 ARALIK 1947 — SAYI: 465

GENELGELER:

TALİM VE TERBİYE DAİRESİ
Sayı: 2-1101/9

2059

15/IX/1947
ÖZET:
1947 öğretim yılı yaz ve güz dönemleri için tertiplenen imtihan soruları h.

1947 öğretim yılı yaz ve güz dönemlerine mahsus Devlet Olgunluk ve Devlet Orta Okul yazılı bölümü imtihan soruları aşağıya çıkarılmıştır. Bilgi edinilmesini rica ederim.

Millî Eğitim Bakanı a.
B. Kadırgan

K. Y.

DEVLET OLGUNLUK İMTİHANI

Türkçe Kompozisyon Konusu
1947 yaz dönemi

Bireylerin, birbirlerinin görüşlerine karşılıklı saygı göstermeleri niçin gereklidir? Böyle bir hoşgörülük Türk toplumunda neyi sağlıyacaktır? Bu problemi kendi çevrenizden seçeceğiniz misallerle bir makale halinde inceleyiniz.

1947 güz dönemi

Gençlerin memleketi tanımalarının kendilerine ve topluluğa sağlıyacağı faydalar üzerinde düşündüklerinizi yazınız.

TÜRKÇE SORULARI

Edebiyat Kolu
1947 yaz dönemi

Aşağıdaki parça, yazı işaretleriyle birlikte, ağır ağır söylenerek yazdırıldıktan sonra bir kere de bütün sorularla beraber tekrarlanacaktır:

(Selâmet-i umumiye hikmeti katiyen onu iktiza eder ki sokaklara bırakılan, orada burada serseri gezen, tahsil ve terbiyeden, nezaret ve vesayetten mahrum olan binlerce evlâd-ı memleket bulundukları bu muhitten zor ile alınmalı, mekteplere konulmalıdır.

Eğer her çocuk için terbiye-i ahlâkiye ve zihniye kendisine bir hak olduğu teslim edilirse, her hükümet bir kanun-u cebrî ile bu hakkın ihkakını taht-ı temine almalıdır. Hiçbir çocuğa bu kanundan istisnaya mesağ ve müsaade yoktur. Halkın hukukunu muhafaza eden bir hükümet için terbiye ve talim bir müdafaa-i nefis kabilindendir. Memleketin her tarafında okuyup yazmayı bilmez yüzlerce çocuk vardır ki serseriyane bir hayat sürüyorlar, her cihetten habaset ve cinayet dersleri alıyorlar; bu çocuklar ihmal edilip duruluyor. Sanki her gün kesb-i vehamet eden bu şey, bu fenalık bütün raporlarımızda mezkûr değilmiş gibi. Çocuklarımızı ne yapalım? Bu suali kimse düşünmüyor; fakat belki diğer bir sual, yani o çocuklar bize ne yapacak? hiç olmazsa bu bizi düşündürmelidir.)

Soru 1 — Parçayı bugünkü dile çeviriniz.

Soru 2 — Parçanın konusunu ve ana fikirlerini belirtiniz.

Soru 3 — Parça hangi neviden bir yazıdır? İfade özellikleri nelerdir?

Soru 4 — Parçayı yazan Emrullah Efendi hakkında bildiklerinizi bir kaç cümlede anlatınız.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç
Soru 4 — Bir

1947 güz dönemi

Hekim gele dursun, bunlar ana oğul şu vechile konuşmaya başladılar:

— Ne yaptın Bihruzum, oğlum, niçin hastalandın, terli terli su mu içtin, dondurma mı yedin, söyle bana.

— Hayır madam!

— Biraz canın da sıkılıyormuş, neden sıkılıyorsun oğlum?

— Size kim söyledi sıkılıyorum diye?...

— Valideler evlâdını görmese de hallerinden haber alırlar. Ben senin borçlarını yavaş yavaş öderim, şimdilik de sana yüz lira vereyim, olmaz mı evlâdım.

— Mersi, mil mersi, şer mer!...

— O ne demek oğlum?...

— Teşekkür ederim validem,

Soru 1 — a) Yukardaki metin yazınımızın hangi devrinde yazılmış olabilir, konuşan şahısların dillerindeki özelliklerden faydalanarak açıklayınız.

b) Yazar buradaki gibi gereksiz şekilde Firenkçe kelimeler kullanan tiplerle bu tiplerin düşüncelerini beğeniyor mu, niçin.

c) Yazarın bu romanı yazmakla güttüğü erek nedir, aynı konuda eser vermiş başka romancılar biliyor musunuz, bu romancıları ve eserlerini yazınız.

d) Bu metinde kullanılan ve şimdiki konuşma dilimize uymıyan kelime ve tabirleri bularak karşılıklarını yazınız.

e) Recaizade Ekremin edebiyatımızda yeri ve önemi, başka çeşit eserleri hakkında bildiklerinizi kısaca anlatınız.

Soru — 2 Roman türünün ilk kaynakları, gelişmesi, Tanzimattan önce bizdeki benzer örnekleri ve şimdiki yazınımızda önemi hakkında bildiklerinizi açıklayınız.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Yedi
Soru 2 — Üç

Klâsik Kolu
1947 yaz dönemi

İvaz ağa - Efendim, onu bırakın, biraz da beni dinleyin.

Hoca Üstad-ı Sani - Peki, ne diyeceksiniz bana bakalım. Hem de ne lisan kullanacaksınız?

— Ne lisan mı?

— Evet, yani ne dille, ne lisanla söyliyeceksiniz?

— Ne dille imiş, ne dil olacak, işte ağzımdaki dil. Komşunun kini kullanacak değilim ya....

— Canım öyle değil.. Ne lisan, yani ne lûgat, hangi lehçe.. Arapça mı söyliyeceksiniz?..

— Hayır.

— Farisi mi?

— Hayır.

....

— Nemsece, İtalyanca, Rumca, Ermenice, Hinduca?...

— Hayır canım hayır, işte Türkçe söyleşiyoruz ya, Türkçe söylerim.

— Peki Türkçe olsun canım. Çünkü Türkçe söyliyeceksin, bu tarafa geç...

Molière - Ahmet Vefik Pş.

Soru 1 — a) Yukarıdaki metin hangi eserden alınmıştır, bu eser ve ait olduğu edebî tür hakkında kısa bilgi veriniz. Molière'in ve Ahmet Vefik Paşanın başkaca eserlerini biliyor musunuz?

b) Ahmet Vefik Paşanın bu eseri Molière'in sa-

dece tercümesi midir, yoksa asliyle bu şekli arasında farklar var mıdır, böyle bir eseri aslından farklı olarak başka bir toplumun özelliklerine uydurmaya ne derler, Ahmet Vefik Pş. bunda başarı göstermiş midir?

c) Eserdeki iki kimse niçin anlaşamıyorlar, okumuş zümre ile halk arasındaki bu anlaşmazlığın doğu ve batıda sebepleri nelerdir?

d) Bu metinden ve başka klâsik eserlere dair bilginizden faydalanarak komedinin insan topluluğuna nasıl bir faydası olabileceğini belirtiniz.

e) Son cümledeki "çünkü" tabirinin buradaki anlamında bir özellik görüyorsanız açıklayınız.

Soru 2 — Batıdaki örneklerine uygun tiyatronun bizim edebiyatımızda ilk eser ve yazarları ile bunlardan önce rasladığımız ve dramatik eserleri andıran eski oyunlarımızdan hangilerini biliyorsunuz, kısaca bilgi veriniz.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Yedi
Soru 2 — Üç

1947 güz dönemi

"Eskilere göre Fuzuli âşık (bu metinde lirik mânasına) bir şairdi. Gönüllerinin coşkunluğunu şehir şehir gezinerek sazlariyle ıfade eden şairler âşıklardı. Bu şairlere biz, son senelerde saz şairi diyoruz. Âşık Kerem, Âşık Garip, Âşık Ömer'in lâkaplarındaki mâna birer alâka ve sevda sergüzeştine değil bu lirik kelimesine aittir.

Firenklerin medeniyette üstadı olan eski Yunaniler ve Lâtin'ler bu nevi şiiri (lirik şiir) inşad edildiği alete yani saza nisbetle tesmiye etmiş. Türk'lerin bu nevi şiiri, alete değil, asıl neve göre bir unvanla yaddedişleri inceliklerine delâlet etmez mi?"

Yahya Kemal Beyatlı

Soru 1 — a) Bu metinden anladığınızı açıklayınız.

b) Bu metin edebî türlerden hangisine girebilir, bu tür hakkında kısa bilgi veriniz.

c) İkinci paragrafta Türk'lerle eski Lâtin ve Yunan'lıların ne yönden karşılaştırıldıklarını ve sonunda Türk'lerin niçin övüldüklerini belirtiniz.

d) Yahya Kemal'in şairliği, eserleri, yanımızdaki yeri ve önemi hakkında bildiklerinizi kısaca anlatınız.

Soru 2 — Lirik şiir hakkında bildiklerinizi yazınız.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Yedi
Soru 2 — Üç

TARİH SORULARI

Edebiyat Kolu
1947 yaz dönemi

Soru 1 — Osmanlı İmparatorluğu ile İran arasındaki savaşların genel sebeplerini belirtiniz ve bu savaşlara hangi yüzyılda büsbütün son verildiğini açıklayınız.

Soru 2 — Sömürgecilik nasıl doğdu, nasıl ve hangi sebeplerle gelişti, ne duruma girdi? Bu problemi ana çizgileriyle anlatınız.

Soru 3 — Halifeliğin kaldırılmasını gerektiren sebepler nelerdir?

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Üç
Soru 2 — Dört
Soru 3 — Üç

1947 güz dönemi

Soru 1 — Osmanlı devletinde memleketin sivil idaresi ne şekilde idi? Bunu, Tanzimata kadar, genel çizgileri ile belirtiniz.

Soru 2 — Alman birliğinin kuruluşu, gelişmesi ve Almanya'nın büyüme politikası ile sonucu üzerinde genel bilgi veriniz.

Soru 3 — Birinci İnönü harbını, bunun sebep ve sonucunu anlatınız.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

Fen Kolu

1947 yaz dönemi

Soru 1 — Mısır ne vakit ve ne suretle Osmanlı idaresine geçti; ne vakit ve ne suretle bu idareden ayrıldı?
Ana çizgileriyle anlatınız.

Soru 2 — Panislâvizm nedir? Nasıl doğdu ve gelişti? Ne sonuçlara vardı?
Bu proplemi ana çizgileriyle belirtiniz.

Soru 3 — Osmanlı Milletvekilleri Meclisi için son seçim nasıl yapıldı? Bu meclis nasıl dağıldı? Türkiye Büyük Millet Meclisi ile dağılan meclis arasındaki ayrılıklar nedir?

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Üç
Soru 2 — Dört
Soru 3 — Üç

1947 güz dönemi

Soru 1 — Osmanlı Devletinde ulema sınıfının yeri, teşkilâtı ve yetiştirilmesi üzerinde genel bilgi veriniz.

Soru 2 — İtalya birliğinin kuruluşu, gelişmesi ve İtalya'nın yayılma politikası ile sonucu üzerinde genel bilgi veriniz.

Soru 3 — İstiklâl savaşı başında kurulan millî savunma çeteleri ne suretle ordu haline geldi?

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

FELSEFE SORULARI

Edebiyat Kolu
1947 yaz dönemi

Soru 1 — *Mantık:* Varsayım ve teori kavramlarını açıklayınız, aralarındaki farkları belirtiniz, bilimlerin gelişmesinde neye vardıklarını anlatınız ve birer misal veriniz.

Soru 2 — *Toplumbilim:* Toplumbilim bakımından hukuku inceleyiniz.

Soru 3 — *Felsefe:* Dış âlemin varlığı hakkında idealist filozofların görüşünü anlatınız ve bu görüşü tenkid ediniz.

Soru 4 — *Ruhbilim:* Algı ile duyum arasındaki münasebeti anlatınız.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — İki
Soru 2 — Üç
Soru 3 — İki
Soru 4 — Üç

1947 güz dönemi

Soru 1 — Mantık:
I. St. Mill'e göre tümevarım yollarını birer misalle anlatınız.

Soru 2 — Toplumbilim:
Ataerkil aile ile karı ailesini karşılaştırınız.

Soru 3 — Felsefe:
W. James hakikat kavramını nasıl açıklamıştır? Bu görüşü nasıl tenkidetmiştir?

Soru 4 — Ruhbilim:
Bellek nedir? Belleğin bilinç hayatınızdaki önemini misalleriyle anlatınız.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — İki
Soru 2 — Üç
Soru 3 — İki
Soru 4 — Üç

Fen Kolu

1947 yaz dönemi

Soru 1 — *Mantık:* Canlıların sınıflanması ve bunun dayandığı ilkeler hakkında bildiklerinizi yazınız.

Soru 2 — *Toplumbilim:* Ulus nedir? Türk Devriminin ulusçuluk prensibini yazınız.

Soru 3 — *Ruhbilim:* Tutku hakkında bildiklerinizi misalleriyle anlatınız.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Dört
Soru 2 — Dört
Soru 3 — İki

1947 güz dönemi

Soru 1 — *Mantık:* Matematik'in dayandığı ilkeler nelerdir? Bunlar hakkındaki bildiklerinizi yazınız.

Soru 2 — *Toplumbilim:* Devlet kavramından ne anladığınızı ve devletin görevleri hakkında bildiklerinizi yazınız.

Soru 3 — *Ruhbilim:* Psikoloji bilgilerinin hayatta ne işimize yarayabileceği hakkında düşündüklerinizi yazınız.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — İki
Soru 2 — Dört
Soru 3 — Dört

MATEMATİK SORULARI

Edebiyat Kolu
1947 yaz dönemi

Soru 1 — $y = x^3 + 2x^2$ fonksiyonu veriliyor.

a) Değişimini inceleyiniz ve grafiğini çiziniz.

b) Eğrinin, apsisleri, sirasiyle, 1 ve 3 olan M, N noktalarından geçen doğrunun denklemini yazınız.

c) Eğri ile M, N noktalarından geçen doğrunun üçüncü bir P ortak noktalarının koordinatlarını hesaplayınız.

Soru 2 — Kenarlarının denklemleri $x+2y+1=0$; $2x+3y-4=0$; $x-y+1=0$ olan bir üçgen veriliyor. Bu üçgenin her hangi iki kenarının orta

noktalarını birleştiren doğrunun denklemini bulunuz ve bu doğrunun üçüncü kenara paralel olduğunu, analitik olarak gösteriniz.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Altı
Soru 2 — Dört

1947 güz dönemi

Soru 1 — $y = {}^3x + a\,x^2 + b\,x + 1$ fonksiyonu veriliyor:

a) $x = -1$ için $y = o$ ve $x = -2$ için $y' = o$ olduğu bilindiğine göre "a" ve "b" yi bulunuz.

b) "a" ve "b" nin değerlerini yerlerine koyduktan sonra fonksiyonun değimini inceleyiniz, grafiğini çiziniz.

c) $x = -2$ ile $x = -1$ arasında kalan alanı hesabediniz.

d) Eğrinin ($x = -1$) apsisli noktasından geçen ve eğimi "m" olan doğru ile fonksiyonun kesim noktalarını cebirsel olarak tartışınız.

Soru 2 — Köşelerinin koordinatları sırasiyle, A (0,0); B (4,0); C (3,2); D (1,2) olan bir yamuğun paralel olmayan kenarlarının orta noktalarını birleştiren doğru parçasının, tabanlara paralel olduğunu ve uzunluğunun alt ve üst tabanlar toplamının yarısına eşit bulunduğunu analitik olarak gösteriniz.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Altı
Soru 2 — Dört

Fen Kolu

1947 yaz dönemi

Soru 1 — $y = \frac{x^2 - 4x + 3}{x^2}$ fonksiyonu veriliyor:

a) Değişimini inceleyiniz ve grafiğini çiziniz,

b) "m" değişen bir parametre olduğuna göre, bu grafiğin $y = m$ doğrusu ile kesişme noktalarının varlığını tartışmaya bağlı tutunuz,

c) Eğri ile doğrunun iki kesim noktası M, M' olsun. "m" değiştiğinde MM' doğru parçalarının P orta noktalarının geometrik yerini bulunuz ve grafiğini çiziniz. (Her iki grafik aynı eksenler sisteminde çizilecektir)

Soru 2 — Bir parabolün herhangi bir M noktasındaki teğeti çiziliyor. Bu teğetin eksene dik bir "D" doğrusunu kestiği noktanın MF üzerindeki izdüşümlerinin geometrik yerinin, merkezi F olan ve yarıçapının boyu, D doğrusu ile doğrultman arasındaki mesafeye eşit bulunan daire olduğunu ispat ediniz.

Soru 3 — $b^2x^2 + a^2y^2 = a^2b^2$ elipsinin AA' büyük ekseninin uçlarından çizilen teğetler, hareketli bir teğeti M, M' noktalarında kestiklerine göre; AM. A'M' = sabit olduğunu (analitik olarak) ispat ediniz.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

1947 güz dönemi

Soru 1 — Bir elipsin üzerindeki bir M noktasından küçük ekseni T noktasında kesen MT teğeti çiziliyor. T noktasının MF doğrusu üzerindeki izdüşümünün geometrik yerinin F merkezli ve "a" yarıçaplı dayire olduğunu gösteriniz.

Soru 2 — $b^2x^2 + a^2y^2 = a^2b^2$ elipsinin bir M noktasının MP ordinatı, odaktan geçen ve büyük eksene dik olan kirişin ucundan çizilen teğeti Q noktasında kesmektedir. QP = MF olduğunu gösteriniz.

Soru 3 — $y = \frac{(x-1)\,(x+1)}{x\,(5x+4)}$ fonksiyonu veriliyor:

a) Bu fonksiyonun değişimini inceleyiniz, grafiğini çiziniz.

b) Bu eğrinin Ox ekseni ile kesim noktalarındaki teğetlerinin denklemlerini yazınız ve bu teğetlerin, eğrinin hangi özel doğrusu üzerinde kesiştiklerini bulunuz.

c) Ox ekseni üzerinde, apsisi a ($a > 1$) olan bir A noktası ile apsisi b ($o < b < 1$) olan bir B noktası alınıyor. Eğrinin apsisi a olan M noktasındaki teğetinin B den geçmesi için a ile b arasında ne bağıntı olmalıdır?

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

TABİAT BİLGİSİ SORULARI

Edebiyat Kolu

1947 yaz dönemi

Soru 1 — Kökün yapısı:

a) Emici tüyler tabakası,
b) Kabuk,
c) Merkezi silindir.

Soru 2 — Hayvanlar serisinde dolaşım ve dolaşım aygıtı.

Soru 3 — Bitkilerin sebep oldukları değişiklikler.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

1947 güz dönemi

Soru 1 — Bulaşıcı hastalıklardan Verem.

Soru 2 — Hayvanlar serisinde koklama ve tatma duyguları ve organları.

Soru 3 — Buzullar ve buzulların işleri

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

Fen Kolu

1947 yaz dönemi

Soru 1 — Böbrekler:

a) Zar,
b) Kabuk bölgesi,
c) Öz bölgesi,
d) Yalacık.

Soru 2 — Ortak yaşama:

a) Bitkilerde ortak yaşama,
b) Hayvanlarda ortak yaşama.

Soru 3 — Fosil ve fosilleşme; fosillerin faydası.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

1947 güz dönemi

Soru 1 — Aşı, iyi edici serum, koruyucu serum.

Soru 2 — Hayvanlar serisinde görme duygusu ve organı.

Soru 3 — Yeraltı sularının mekanik ve kimyasal işleyleri, kayşa ve mağaarlar.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

FİZİK SORULARI

Fen Kolu

1947 yaz dönemi

Soru 1 — Üç fazlı altermator akımlarının dağıtılması:

a) Yıldız montajı,
b) Üçgen montajı.

Soru 2 — Işık dalgalarının, (λ) dalga boyunun hesabı.

Soru 3 — Deniz düzecinde bir yerde saniyeyi vuran sarkacın boyu $l = 992{,}29$ mm ise, $h = 1\,500$ m yüksekliğe çıkıldığı zaman sarkacın yine saniyeyi vurması için boyu ne olmalıdır?
(Arız yarı çapı $R = 6370$ km dir.)

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

1947 güz dönemi

Soru 1 — Elektromagnetik dalgaları anlatınız.
Soru 2 — Basit sarkacın devir ifadesini bulunuz.
Soru 3 — Yüzeyi 200 cm^2 olan bir tabak gümüşle kaplanacaktır. Elektrolitten geçen akımın şiddeti (hızı) 0,5 amperdir. 0,02 cm kalınlığında bir tabaka kaplanması için ne kadar bir zaman geçmesi gerektir? (Gümüşün özgülağırlığı 10,5 g/cm^3, atom ağırlığı 108 dir.)

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

LÂTİNCE SORULARI

Klâsik Kolu

1947 yaz dönemi

Soru 1 — Aşağıdaki parçayı Türkçeye çeviriniz:

1) Vivis, et vivis non ad deponendam, sed ad confirmandam audaciam. Cupio, patres conscripti, me esse clementem, cupio in tantis rei publicae periculis me non dissolutum videri, sed iam me ipse inertiae nequitiaeque condemno. Castra sunt in Italia contra populum Romanum in Etruriae faucibus collocata, crescit in dies singulos hostium numerus; eorum autem castrorum ducemque hostium inra moenia atque adeo in senatu videmus intestinam aliquam cotidie perniciem rei publicae molientem. Si teiam, Catilina, comprehendi, si interfici iussero, credo, erit verendum mihi, ne non potius hoc omnes boni serius a me quam quisquam crudelius tactum esse dicat.

Soru 2 — Aşağıdaki cümlelerden en az altısını seçerek Lâtinceye çeviriniz:
) Kanunlara itaat edilmelidir.
2 Kanunlar bizi korur; makamlar kanunları korusunlar.
3) Tabiata uyarsak (sequi), asla yanılmıyacağız.
4) En büyük zararlar anlaşmazlıktan doğar.
5) Haksızlık görmek, haksızlık etmekten iyidir.
6) Eğer emretmek istersen, itaat etmeği öğren.
7) Helvetler harbi bitince, bütün kabîlelerin (civitas) elçileri Caesar'ı tebrik ettiler.
8) Arkadaşımızın hastalığı hakkında bana bir şey yaz.
9) Komutan, askerlere şehri kuşatmağı emretti.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Dört
Soru 2 — Altı

1947 güz dönemi

Soru 1 — Aşağıdaki iki parçayı Türkçeye çeviriniz:
I) Quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris quid consilii ceperis, quem nostrum ignorare arbitraris? o tempora, o mores! senatus haec intellegit, consul videt; hic tamen vivit. vivit? immo vero etiam in senatum venit, fit publici consilli particeps,ontat et designat oculis ad caedem unumquemque nostrum. nos autem fortes viri satis facere rei publicae videmur, si istius furorem ac tela vitemus. ad mortem te, Catilina, duci iussu consulis iam pridem oportebat, in te conferri pestem, quam tu in nos omnes iam diu machinaris.
II) Heu quantum haec Niobe Niobe distabat ad illa,
quae modo Latois populum submoverat aris
et mediam tulerat gressus resupina per urbem,
invidiosa suis: at nunc miseranda vel hosti
Corporibus gelidis incumbit, et ordine nullo
oscula dispensat natos suprema per omnes.

Soru 2 — Aşağıdaki cümlelerden enaz altısını seçerek Lâtinceye çeviriniz:
1) Yazmakta düşünmek gerektir.
2) Kanun ne kadar kısa olursa, o kadar iyidir.
3) Sahte dostlardan sakınınız!
4) Senin bize yardım edeceğinden asla şüphe etmedik,
5) Birçokları elde ettikleri zenginliği fena kullanırlar.
6) Caesar, Epirus'a geldikden sonra, Pompeius'a hücum etmek için derhal Illyricum'a hareket etmiştir.
7) Yalan söyleyen herkes tarafından ayıplanır.
8) Croesus, Cyrus'la harbetmek için Halys nehrini geçti.
9) Cato, Caesar'a teslim olmaktansa ölmeyi tercih etti.
10) Eğer sevilmek istersen, sev!

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Beş
Soru 2 — Beş

DEVLET ORTA OKUL İMTİHANI

TÜRKÇE SORULARI

1947 yaz dönemi

Aşağıdaki parça noktalama işaretleri söylenmeksizin yazdırılacak, sonra tabii okuyuşla bir kere de tekrarlanacaktır:

(Naim Efendi'nin konağı hakikaten bir baykuş yuvasına dönmüştü; sahibiyle beraber her gün biraz daha yıkılıp gidiyordu. Doğrusu sağı solu yangın viraneleriyle muhat olan bu evin harici manzarası pek mağmum bir şeydi; fakat asıl içine girildikten sonradır ki insanın kalbine korku ile karışık derin bir kasvet çöküyordu. Zili bozulan sokak kapısı ağır bir tokmakla vuruluyor ve birçok gıcırtılarlala, kabl-et-tarihî muztarip bir hayvan gibi sarsıla sarsıla açılıyordu. İçeriye atılan ilk adımda göze tesadüf eden manzara kırık dökük, yırtık pırtık birtakım eşya yığınları, buruna çarpan koku bir nevi toz ve küf kokusu idi. Kımıldamaktan ve söz söylemeden bıkmış, yarı derviş, yarı meczup kıyafetli bir ihtiyar uşak arkasından ve bu eşya yığınları arasından iç avluyu geçip de harem dairesine varıldı mı insanı istilâ eden hüzün daha ziyade artıyordu. Burası tıpkı yeraltında bir mahzen gibiydi. Sanki senelerden beri hiçbir tarafından ne hava, ne ziya almıştı.)

Soru 1 — Parçaya noktalama işaretlerini koyunuz.

Soru 2 — a) Bu parça ne çeşit bir yazıdır ve kimin tarafından yazılmıştır?
b) Konağın durumunu sizce en iyi belirten iki cümleyi gösteriniz ve bunları neden en iyi bulduğunuzu açıklayınız.
c) Konakla içinde bulunan iki insan arasında nasıl bir ilgi gözetilmiştir?

Soru 2 — Parçanın bugün kullanmadığımız kelimelerinden üçünün yerine bugünün kelimelerini koyunuz ve üzerinde bu suretle değişiklik yaptığınız cümleleri ayrıca yazınız.

Soru 4 — "Naim Efendi'nin konağı hakikaten bir baykuş yuvasına dönmüştü" cümlesinin hem kelimelerini, hem de kuruluşunu dilbilgisi bakımından inceleyiniz.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — İki (metnin ve cevapların imlâsı da dikkate alınacaktır.)
Soru 2 — Beş
Soru 3 — Bir
Soru 4 — İki

1947 güz dönemi

"Elçi yere bakarak yürüyor, gülümsüyordu. Bütün gözler onun hareketlerini takip ediyordu. Tahtın önüne geldi. Ansızın... gözle görülemiyecek bir çabuklukla havaya kaldırdığı müthiş topuzu prensin elmaslı tacına öyle bir indirdi ki....

Salonun içinde kimse kımıldayamadı, hepsi olduğu yerde dondu, taş kesildi. Akabinde kaftanının altından büyük bir kılıç sıyıran elçi, ulahça:

İşte gördünüz ya... İstiklâl sevdasına düşen âsi cezasını buldu!... diye haykırdı. Gözleri alevlenmiş, boyu birdenbire bir dev kadar büyümüş, kavuğu sivrilmiş, düşük bıyıkları kabarmıştı."

Soru 1 — Bu hikâyenin anlattığı olay nerede ve kimler arasında geçiyor, elçinin böyle hareket etmesindeki sebepler ne olabilir, metni dikkatle okuyarak açıklayınız.

Soru 2 — Bu parçanın okunuşunda bir hafiflik ve akıcılık var, yazar bunu nasıl sağlamış, açıklayınız.

Soru 3 — Burada geçen "taht, topuz, taş kesilmek, akabinde, ulahça, kavuk" kelime ve tabirlerinin mânalarını yazınız, Ömer Seyfinin hakkında bildiklerinizi özetleyiniz.

Soru 4 — Bu parçadaki fiillerin altını çizerek her fiiln hangi kipten oduğunu belirtiniz.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Dört
Soru 2 — İki
Soru 3 — İki
Soru 4 — İki

MATEMATİK SORULARI

Yazılı Bölümü

1947 yaz dönemi

Soru — 1 a) $\frac{3x+3}{2} - \left(\frac{x+1}{6}+3\right) = \frac{5x+2}{3} - \left(\frac{3x-1}{3}-3\right)$
denklemini çözünüz.

b) Aşağıdaki çarpımın "x+1" e eşit olduğunu gösteriniz.

$$\frac{x^3+1}{x^2+1} \times \frac{x^2-3x+2}{x^2-x+1} \times \frac{x^2+2x+1}{x^2-x-2}$$

[pay ve paydalardan mümkün olanları çarpanlarına ayrılıp kısaltma işlemi yapılacaktır.]

c) Tam sayıların genel şeklinden 16 ve 25 ile bölünebilme kaidelerini çıkarınız.

Soru 2 — Üç aileye 15000 lira miras kalmış. Bu para, ailedeki kimeselerin birbirinden farklı olan sayıları ile orantılı olarak bölüşülmek isteniyor. Her ailenin hissesine kaçar lira düşeceğini bulunuz.
[Bu problemi çözmek için daha hangi bilgilerin verilmesi gerektiğini belirtip onları dilediğiniz şekilde tamamladıktan sonra gerekli işlemi yapınız ve her aileye kaçar lira düşeceğini belli ediniz.)

Soru 3 — Dik açısı A olan ABC dik üçgeninde BC=13m, AC=12m olarak veriliyor.
AB dik kenarını, dik kenarların hipotenüs üzerindeki DC, DB izdüşümlerini ve AD dikme uzunluğunu hesaplayınız.

Soru 4 — a+b+c=136. mm, $\frac{b}{a}$ =29mm. ve C açısı 110 derece olan ABC üçgeninin nasıl çizileceğini anlatınız ve üçgeni çiziniz.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Üç
Soru 2 — İki
Soru 3 — Üç
Soru 4 — İki

1947 güz dönemi

Soru 1 — a) $\frac{a+b}{a-b} : \frac{a^2-b^2}{ab} = x : \frac{(a-b^2)}{ac}$ Denklemini çözünüz. [Sonuç: $x = \frac{b}{c}$ dir]

b) $\frac{x^4-16}{27x^3-1} \cdot \frac{9x^2-6x+1}{x^2-4} \cdot \frac{9x^2+3x+1}{9x^2-1}$

ifadesinde pay ve paydaları mümkün olan çarpanlarına ayırdıktan sonra gerekli kısaltmaları yapınız ve çarpımın $\frac{x^2+4}{3x+1}$ olduğunu gösteriniz.

c) $3x - 4y = 15$ Denkleminde, y bilinmiyenine, sırasiyle —2, —1, o, +1,+2 değerlerini vererek x ın alacağı değerleri bulunuz ve bulduğunuz değerlerden faydalanarak denklemin grafiğini (gösterdiği doğruyu) çiziniz.

Soru 2 — Bir bölmede bölen, bölümden bir eksik ve kalandan ise bir fazladır. Bölünen 47 olduğuna göre bölümü bulunuz.

Soru 3 — a) Bir açının açı ortayı üzerinde bir A noktası veriliyor. Bu noktanın, açının kenarlarından eşit uzaklıkta bulunacağını gösteriniz.

b) Aşağıdaki cümlenin açık yerlerini, "geometrik yer" sözünü kullanarak, uygun bir şekilde tamamlayınız:

"Bir açının kenarları arasında, kenarlardan .... noktaların ....

.... açı ortayıdır."

Soru 4 — Aşağıda elemanları verilen üçgenin nasıl çizileceğini anlatınız ve üçgeni çiziniz:

b: c = 5 : 6; A = 45 derece; $\frac{h}{a} = 5$ cm.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Üç
Soru 2 — İki
Soru 3 — Üç
Soru 4 — İki

NOT: Fıkralı sorularda, Bakanlıkça sorunun bütünü için tâyin edilen notun fıkralara bölümü, imtihan komisyonuna bırakılmıştır.

TABİAT BİLGİSİ SORULARI

1947 yaz dönemi

Soru 1 — Kan ve kan dolaşımı:
a) Kan ve yapısı,
b) Kanın vücutta dolaşması,
c) Yürek ve damarlar,
d) Kanın dolaşmasına ait sağlık bilgileri.

Soru 2 — Yer solucanı:
a) Yaşadığı yer ve derisi,
b) Hareketi,
c) Beslenme, duyma organları,
d) Çoğalması,
e) Solucanın insan için önemi.

Soru 3 — Kök:
a) Kökün ödevleri,
b) Kökün başlıca şekilleri,
c) Değişik gök şekilleri.

Sorulara verilecek notlar:

Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

1947 güz dönemi

Soru 1 — Kasları ve kasların sağlığını korumak için nelere dikkat edilmesinin gerekli olduğunu anlatınız.
Soru 2 — Yarımkanatlardan Tahtakurusu ve nevileri, bunlardan korunma çareleri.
Soru 3 — Emici kıllar ve bunların öneleri.

Soruları virilecek notlar:

Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

405 sayılı Talim ve Terbiye Kararının devamı

464 üncü sayıdan

29 — Ahlâk ve irade eğitiminde cezanın, mükâfatın ve uyasının önemi,

30 — Ahlâki karakter, karakter teşkilinde perensiplerin ve özlü hayat anlayışlarının önemi.

31 — İlgi evrimi ve eğitimde önemi.

32 — Yalancılık, tembellik ve tedavi çareleri.

33 — Ahlâk ve irade eğitiminde okulun rolü, okul disiplini ve öğrenci teşkilâtının önemi.

34 — Zekâ ölçüleri ve testler hakkında genel bilgi,

35 — Eğitbilimin öğretim ve eğitime ait temel prensipleri: Bütünlük, çocuğa görelik, hürriyet, otorite, etkinlik, sosyalize ve bireylik prensipleri.

GENEL ÖĞRETİM METODU

Sınıf: IV. (Haftada 2 saat.)

1 — Öğretim kavramı ve evrimi.

2 — Genel metot kavramı, lüzum ve önemi, öğretimde metot.

3 — Metot ve öğretmen,

4 — Öğretim ve eğitim arasında karşılıklı ilişikler.

5 — İlköğretimin amaçları, demokratik eğitimin esasları.

6 — Genel olarak ilkokuldaki çocukların özellikleri,

7 — İlkokulda neler öğretilmeli? Yıllık, haftalık, günlük programlar.

8 — Öğrenme kanunları, unutma, yorgunluk ve dinlenme.

9 — İlkokul derslerinin işlenişinde çeşitli yollar:

a) Çözümleme, bireşim, tümevarım ve tümden gelim metotları hakkında kısa ve kesin bilgi.

b) İlgilerden ve içgüdülerden faydalanmak.

c) Gözlem, deney; yaşıyarak ve yaparak öğrenme.

d) Öğretmen ve öğrenci soruları, bunları cevaplama şekilleri, problem çözme yolu.

e) Sınıfça, kümece ve bireysel çalışmalar.

f) Ev, sınıf ödevleri. Bunlar üzerinde çalışma ve alıştırmalar.

g) Öğrenci tartışmaları,

h) Somutöğretim ve gösterme yolu.

i) İfade çeşitleri.

j) Metinlerden faydalanma.

k) Takrir.

10 — Toplu öğretim sistemi, proje metodu.

11 — İş prensibine dayanan öğretim (kendi kendine etkinlik)

12 — Çocuğa ve çevreye göre öğretim.

13 — Aynı sınıftaki çocukların bireysel özellikleri ve öğretimdeki yeri.

14 — İmtihan şekilleri, randıman testleri. Öğretimde bunlardan faydalanma, not verme.

15 — Öğretmenin ders hazırlığı, yıllık plânlar, ünite plânları, günlük veya haftalık şemalar.

16 — Kültür, tarım ve iş derslerine ait yıllık ve haftalık ders çizelgesinin hazırlanması.

17 — Bir veya birkaç sınıfı bir arada idare (tek öğretmenli, eğitmenli ve öğretmenli, birden fazla öğretmenli.... köy okullarında).

18 — Okulun ve sınıfın idaresi, disiplin.

19—İyi bir köy okulu öğretmeninin nitelikleri (Okul ve köy topluluğu içinde)

20 — Ders araçları, bunların sağlanması ve öğretimde bunlardan faydalanma yolları,

21 — Yetişkinlerin eğitim ve öğretimleri-

ÖZEL ÖĞRETİM METODU VE UYGULAMA

Sınıf V. (Haftada 6 saat)

1 — Genel ve özel öğretim metotlarının alanları.

2 — İlkokul derslerine toplu bir bakış.

3 — *Hayat biligsi:* Hayatbilgisi dersinin önemi ve amaçları. Bu derslerde konu seçimi. Hayat bilgisi derslerinde kullanılacak araçlar ve güdülecek yollar.

4 — Türkçe öğretimi: Türkçe derslerinin önemi, amaçları ve ilkeleri.

5 — *Sözlü ifade:* Bunun hayatımızdaki ve Türkçe dersleri içindeki rolü. Sözle ifadeyi geliştirecek çareler.

6 — *İlk okuma-yazma (alfabe):* İlk okuma yazma öğretiminde göz önünde tutulacak esaslar ve başvurulacak araçlar.

7 — *Okuma:* Okuma çeşitleri: Bunlardan herbirinin öğretimi ile ilgili esaslar. Ezber ve inşat-

8 — *Yazma:* Yazı ile ifadenin amaçları ve önemi. Yazma hazırlıkları. Yazma çeşitleri, düzeltme yolları.

9 — *İmlâ:* İmlânın önemi. İmlâ öğretme yolları ve yanlışlığın ne şekilde düzeltileceği.

10 — *Dil-Bilgisi:* Dilimizin esas kurallarının bilinmesi lüzumu, öğretme yolları.

11 — *Tarih:* Tarih dersinin amaçları: Bu dersin öğretiminde göz önünde tutulacak esaslar ve kullanılacak araçlar.

12 — *Yurddaşlık bilgisi:* Yurddaşlık bilgisinin önemi, öğretim yolları ve araçları.

13 — *Coğrafya:* Coğrafya dersinin görevi, bu dersin öğretiminde göz önünde tutulacak esaslar ve başvurulacak araçlar.

14 — *Aritmetik:* Aritmetiğin önemi: Okula gelen çocuklarda sayı ve işlem fikirlerinin geliştirilmesi. Bu derste kullanılacak belli başlı araçlar. Aritmetik konularının hayattan ve öteki derslerden alınması. Problemlerin çözülmesinde ve tertibinde ve işlemlerin öğretilmesinde tutulacak esaslar.

15 — *Geometri:* Bu dersin hayati önemi, geometri derslerinde faydalanılacak araçlar ve öğretim yolları.

16 — *Tabiat bilgisi:* Tabiat bilgisi dersinin niteliği ve amaçları. Konuların seçiminde göz önünde tutulacak esaslar. Araçlar ve öğretim yolları.

17 — *Aile bilgisi:* Aile bilgisi dersinin anlamı, konuları ve araçları, öğretim yolları.

18 — *Resim-İş:* Önemi ve ilköğretimde tutulacak esaslar. Bu derslerde faydalanılacak gereç ve konu seçimi.

19 — *Yazı:* Öğretimde gösterilecek tedriç, kullanılacak gereç ve güdülecek yol.

20 — *Müzik:* Önemi ve amaçları. Takip olunacak yol.

21 — *Beden eğitimi:* İlkokulda beden eğitiminin esasları.

22 — *Tarım-İş:* Köy ilkokullarındaki rolü ve öteki derslerle olan ilişkisi. Köy okullarında genel bilgi. Tarım ve işlik çalışmalarının plânlaştırılması. Bu derslerde kullanılacak araçlar, gereçler, genel olarak öğretim yolları.

23 — Birden fazla sınıfı bir arada okutmanın yolları: Sınıfların ne şekilde birleştirileceği. Birleştirilmiş sınıflarda birlikte ve ayrı okunan dersler. Her öğretmenin gerek doğrudan doğruya ders yaparken, gerekse öğrencileri kendi kendine çalıştırırken göz önünde tutacağı esaslar. (Köy ilkokul projesine göre)

24 — Eğitmenli okullarda bölge okullarının, meslek kurslarının ve gece dershanelerinin çalışma tarzları.

TOPLUMBİLİM

Sınıf V. (Haftada 2 saat)

I. *Toplumbilime giriş:*

1 — Toplumbilimin anlamı, konusu, önemi.

2 — Toplumsal olaylar: Özellikleri, tanımı ve inceleme metodu.

3 — Topluluklar: İnsan ve hayvan toplulukları; bunların benzerlik ve ayrılıkları; kısa ve uzun süreli topluluklar; toplumsal çevreler.

II. *Aile:*

1 — Bugünkü Türk ailesi; medenî kanunumuza ve millî geleneğimize göre aile kavramı; ailenin topluluk içindeki rolü ve kanunî varlığı; aile içinde ana baba ve çocukların hakları, ödev ve sorumlulukları.

III. *Millet:*

1 — Millet topluluğu; bu toplulukta dil, din, mukadderat birliği, coğrafya, tarih, ekonomi ve siyasa gibi ögelerin etkileri ve sınırları.

2 — Millet topluluğundan önceki oluşmalar: (Bunlardan: kırallık, derebeylik, imparatorluk, site, aşiret. Köy toplulukları, soy ve soplara kısaca bakış)

3 — Dünyada millet fikirlerinin doğuşu. Türkiyede milliyet şuurunun doğuşu ve gelişmesi; milletin tanımı ve Türk inkılâbının milliyetçilik prensibi.

IV. *Devlet:*

1 — Devletin anlamı ve şekilleri; demokrat devlet anlamı; demokrat devletin kuruluşu sebepleri; bizde demokrasi; demokrat devletin görevleri ve devletçiliğimiz.

2 — Devletimizin diğer devletlerle münasebetleri; Birleşmiş Milletler Kurulu ve görevleri.

V. *Din:*

1 — Din anlamı, ilk dinlerin doğuşu; totem dini; dinin gelişimi; lâyiklik anlamı; Türkiyede lâyiklik.

VI. *Ahlâk:*

1 — Ahlâkın dar ve geniş anlamı; ahlâkın toplumsal değeri; ahlâkın yeni temelleri; ülkü ve değer hükümleri;

2 — İnsan ve topluluğun ahlâk ölçüsü içinde nâmus, şeref, vazife, hak, hürriyet ve sorumluluk duygu ve anlayışı.

3 — Millî ahlâkımızın temelleri ve toplumsal değerleri.

VII. *Hukuk:*

1 — Yurddaşların birbirleriyle münasebetleri, bu münasebetlerin düzenlenmesi, millet bütünlüğü içinde hak anlamı, kanun ve kanuna başeğme.

2 — Suç: Mahkeme, ceza ve ceza evleri.

VIII. *Toplulukta ekonomi:*

1 — Topluluğun ekonomik amacı; üretim ve çoğaltım, toplulukların ekonomik etkinliklerinde rol oynıyan emek, mal, maliyet, mübadele, pazarlarla sunum ve istem ve fiat meselesi.

2 — Üretimde ve satışta loncalar ve sendikalar, kooperatifler, şirketler, kartel ve tröstler, para, borsa, kredi ve sigorta hakkında kısa, özlü bilgiler.

3 — Milletler arası ticaret: Gümrük, takas, kontenjan, klering, banka, kredi, döviz, yarışma ve damping.

4 — Mülk iyeliği kavramı; mülk iyeliği fikrinin doğuşu ve gelişimi; birey ve topluluk, mülk iyeliğinin birey ve topluluk kalkınmasındaki rolü; mülk iyeliğinin sınırlanması ve kamulaştırma.

IX. *Güzel sanatlar:*

1 — Güzel sanat anlamı; güzel sanat bölümleri ve her bölümün konusu ve amacı; güzel sanatlarla toplumsal çevre arasındaki münasebetler; güzel sanatların birey ve topluluk üzerindeki etkileri.

X. *Köyün toplumsal varlığı ve temel dayanakları:*

1 — Köyün millet topluluğu içindeki değeri; köyde aile, nüfus din ve mezhepler, millî kültür ve eğitim; iş hayatı; iş bölümü ve el zanaatları, ahlâk, muaşeret ve hukuk; gelenek ve görenekler; folklor.

2 — Köy ekonomisi ve millî ekonomide önemi; köyün pazarlarla münasebeti, köyün hayat standardı (Bugünkü ve gelecekteki köylerimize göre);

N o t :

Ders yılı içinde son sınıf öğrencilerinin kendi kendilerine hazırlıyarak arkadaşları karşısında açıklıyacakları konular:

1 — Evlenme ve boşanmada aile topluluğunu koruyan hükümler.

2 — Türkiyede milliyet fikrinin gelişiminde rol oynıyan kişilikler.

3 — Türk demokrasisinin kuvvet ve kudret kaynağı prensipler.

4 — Türkiye Cumhuriyetinde Devletçilik ve uygulanması.

5 — Millî ahlâk ve muaşeretimizin temelleri, toplumsal ve eğitsel değerleri.

6 — Köy ekonomisinde kooperatifin oynıyacağı rol.

7 — Birey mülk iyeliğini kaldıran ekonomi sistemlerinin zararları.

EĞİTBİLİM TARİHİ VE TEŞKİLÂTI

Sınıf V. (Haftada 1 saat)

1 — Eğitbilim tarihinin lüzumu ve önemi.

2 — İlk çağda eğitim: Eski Türklerde, Çinde ve Hindistanda eğitim.

3 — Hindistanda ve Romada eğitim.

4 — Orta çağda eğitim.

5 — Hümanizm, realizm, rasyonalizm, idealizm akınları ve bu akınların eğitim fikirleri üzerine etkisi.

6 — Komenyüs, Ruso, Bazedov'un eğitime ait ana fikirleri.

7 — Yeni Hümanizm; Pestalozi, Herbart, Fihte'nin eğitime ait fikirleri;

8 — 20 yüzyılın özellikleri, eğitim ve öğretime ait yeni hamleler.

9 — Doktor Litz, Odenvalt okulu, Deroş okulu.

10 — Kerşenştayner ve iş okulları.

11 — Condüvi ve Anlog-Amerikan okullarında kendi kendini idare ilkesi.

12 — Parkhörst (Dalton plânı, Vinetka sistemi,)

13 — Anjelopatri-Frantisek, Bakule, Buker Vaşinkton.

14 — Türkiye'de cumhuriyet devrine kadar okul ve eğitim örgütleri.

15 — Cumhuriyet devrinde ilköğretimin gelişmesi ve ilköğretime ait önemli kanunlar, tüzüklerin ve yönetmeliklerin incelenmesi.

16 — Köy enstitülerinin ilk öğretim bakımından rolleri.

T A R İ H

AMAÇLAR:

1 — Millî tarih ve insanlığın ileri atılışları bakımından önemli savaşları; ihtilâlleri; reform hareketleri; sebepleri, erekleri ve şartlariyle birlikte incelettirmek suretiyle öğrenciye, mensup olduğu milletin ve insanlığa hizmeti dokunmuş milletlerin fedakârlık ve kahramanlıklarını tanıtmak,

2 — Öğrenciye; Türklerde ve onların münasebetlerde bulundukları milletlerde, devlet teşkilâtının Ana yasasının ekonomi ve teknik evriminin kendiliğini, tarihsel zamanların karakteristik olaylarını öğreterek onların ilgilerini artırmak ve millî duygularını kuvvetlendirmek.

3 — Tarihsel olaylarla ilgili kurumların evrimlerini ve bozuluşlarının sebeplerini öğrenciye inceletmek ve onları; kazandıkları bilgilerle, toplulukların yapılarını kavrıyabilecek duruma getirmek.

Sınıf I. (Haftada 2 saat)

A. *Başlangıç:*

Tarihin tanımı ve önemi, tarihte takvime başlangıç, tarihin kaynakları, çağları ve devirlere bölünmesi, ırklar, dinler:

1 — Tarihten önceki çağlar (taş ve maden devirleri)

2 — Tarihsel çağlar (İlk, orta, yeni ve yakın çağlar)

B. *Eski çağ tarihi:*

1 — *Orta Asya:*

a) Hudutlar, ilk göçler ve sebepleri, b) Göç yolları, c) Göçlerden sonra Ana Türk yurdu, ç) Göçlerin önemi.

2 — *Çin:*

a) Memleket ve ahali (kısaca).

b) Çin tarihinin devirleri,

c) Türklerin, Çin tarihinin gelişmesindeki payı.

ç) Çin uygarlığı.

3 — Orta Asyada en eski Türk gelenekleri:

Hun imparatorluğu, kuruluş, oluş ve parçalanış.

4 — İskit imparatorluğu.

5 — Hint tarihi hakkında toplu ve kısa bilgi.

6 — Kalde, Elâm ve Asur:

a) Memleket ve ahali,

b) Devletler ve savaşları,

c) Uygarlığı (kısa ve toplu).

7 — *Mısır:*

a) Memleket ve ahali, tarihi ve uygarlığı,

8 — *Anadolu:*

a) Etiler, Firikler ve Lidya: memleket ve ahali ve uygarlıkları hakkında topluca bilgi.

9 — *Suriye ve Filistin:*

a) Finikeliler ve İbraniler hakkında kısaca bilgi.

10 — *İran:*

a) Memleket ve ahali,

b) Tarihi ve uygarlığı hakkında kısaca bilgi.

11 — *Ege havzası:*

a) Memleket ve ahali, istiklâl ve neticeleri,

b) Siteler devri (İsparta) ve Atina,

c) Site harbleri,

ç) Dış ve iç harbler (Met ve Peloponez harbleri hakkında gayet kısa bilgi verilecektir).

d) İskender imparatorluğu ve Ege uygarlığ

12 — Tarih dersinin daha cazip ve canlı bir halde okutulmasını temin maksadiyle ilgili Türk tarihinden ve kahramanlık menkıbelerinden bahsedilmesi, çevrede mevcut tarihî eserlerin incelenmesi lâzımdır.

Sınıf II. (Haftada 2 saat)

1 — *Eski İtalya:*

a) Memleket ve ahali hakkında kısaca bilgi, Etrüskler ve egemenlikleri;

b) Roma tarihinin kırallık, konsüllük ve imparatorluk devirleri, uygarlık, hiristiyanlığın doğuş ve yayılışı hakkında kısa ve toplu bilgi,

c) Roma imparatorluğunun parçalanması ve batı Roma imparatorluğunun yıkılışı.

2 — Orta çağın başlaması, ilk ve orta çağların mukayesesi.

3 — *Avrupa Türk Devletleri:*

a) Alanlar ve Avrupayı istilâları.

b) Türk Hun İmparatorluğu ve Avrupa kavimleri üzerine etkileri.

4 — *Beşinci yüzyılda Avrupada büyük göçler:*

a) Cermenler,

b) Doğu ve Batı gotları,

c) Angıllar - Saksonlar,

d) Franklar ve Burgontlar.

e) Vandallar, Normanlar,

f) Batı Roma İmparatorluğunun yıkılışı.

g) Bu kavimlerin Avrupadaki hareketleri ve etkileri hakkında kısa ve toplu bilgiler.

5 — Avar İmparatorluğu (kısa ve toplu bilgi)

6 — Bizans İmparatorluğu (kısa ve toplu bilgi).

7 — Asyada Göktürk İmparatorluğu,

8 — Uygur Devleti.

9 — Bulgar ve Macar devletleri (Oğuz, Peçenek ve Kumanlardan kısa bahsedilecektir)

10 — *İslâm tarihi:*

a) Arabistan yarımadası ve araplar,

b) Hazreti Muhammet ve İslâmiyet,

c) Muhammedin harbleri,

d) 4 halife devri,

e) Emevî saltanatı ve İspanyanın fethi,

f) Abbasi saltanatı,

g) İspanyada Endülüs Emevî devleti,

h) İslâm uygarlığı,

(Bunlar hakkında kısa ve toplu bilgiler).

11 — *İlk Müslüman Türk devletleri:*

a) Osman oğulları, Gazneliler, Karahanlılar, Tulunlular.

12 — Karolenj İmparatorluğu: Normanlar, Alman dukalıkları, mukaddes Roma Cermen İmparatorluğu; papalarla imparatorların mücadelesi, derebeylik rejimi, haçlı seferler.

13 — *Türk tarihi:*

a) Büyük Selçuk İmparatorluğu.

b) Harzem devleti.

c) Türk Moğol İmparatorluğu (Moğol İmparatorluğunun parçalanması, Kubilay, Altınordu, İlhanlılar ve Çağatay İmparatorluğu).

d) Mısır ve Suriye Türk devletleri, Eyyübiler ve Memlükler,

e) Türkler idaresinde Hind,

f) Selçukilerin Anadoluyu istilâsı.

g) Anadolu Selçuk İmparatorluğu, Anadolu beylikleri,

h) Orta zamanlarda Anadolu Türk devletleri,

i) Anadolu beylikleri - uygarlık,

Sınıf III. (Haftada 1 saat)

1 — 14. asrın başında Anadolu, Balkanlar ve Avrupaya toplu bir bakış.

2 — *Osmanlı tarihi:*

a) Osmanlı devletinin kuruluşu,

b) Anadolu ve Rumelide fetihler, ilhaklar,

c) Timur İmparatorluğu ve Osmanlı Timur mücadelesi,

d) Hindistanla Babür İmparatorluğu ve uygarlığı,

e) Ankara muharebesinden İstanbulun fethine kadar Osmanlı İmparatorluğu,

f) Osmanlı İmparatorluğunun yükselme devri. 15. asırda Osmanlı İmparatorluğuna toplu bir bakış, Orta çağ ile Yeni çağ mukayesesi, Yeni çağı başlatan etmenlik, İstanbul'un fethi, Balkanlar, Anadolu ve denizaşırı genişleme.

d) Kuruluşundan Fatih devri sonuna kadar imparatorluk kurumları: (Kanunname, Devlet Teşkilâtı, memleket idaresi, hıristiyan tebaaya verilen imtiyazlar. Ordu, donanma ve maliye,

h) Kültür ve uygarlık: (Türkleştirme ve islâmlaştırma, öğretim ve eğitim. Dil, edebiyat, güzel sanatlar).

2 — *15 ve 16. asırlarda Avrupa:*

a) İspanya, Fransa, İngiltere, Almanya, güney ve doğu Avrupa devletleri hakkında kısa ve toplu bilgiler. Rus çarlığının Avrupadaki Türk hanlıklarını yoketme siyaseti ve Osmanlı Devleti aleyhindeki emelleri.

b) İcatlar ve keşifler,

c) Rönesans,

d) Reform,

3 — *16. asırda Osmanlı İmparatorluğu:*

a) Yavuz Selim, Kanuni Süleyman ve Sokullu devirleri (bu devirde imparatorluğun kanunları, genel karakteri, rejimi, memleket idaresi, ordu, donanma, ziraat, sanayi ve ticaret, kültür ve uygarlık.

b) Sokullunun ölümünden Karlofça muahedesine kadar Osmanlı İmparatorluğu;

1 — Duraklama devri; Avrupanın ilerleyişi ve şarkı üsteleyişi.

2 — 17. asırdaki siyasi faaliyetler (Osmanlı - Avusturya, Osmanlı - Venedik, Osmanlı - Lehistan, Osmanlı - İran münasebetleri)

3 — İkinci Viyana muhasarası, mükaddes ittifak ve neticeleri;

4 — İç isyanlar.

5 — İlk ıslahat hareketleri.

a) Genç Osman zamanı,

b) Köprülüler devri,

c) Tartuncu Ahmetpaşanın istilâsı,

d) 4. Murat ve ıslahatı.

6 — 17. asırda Osmanlı İmparatorluğunun kurumları, kültür ve uygarlık.

7 — *17. asırda Avrupa:*

a) Batı, orta, güney, kuzey ve doğu Avrupa devletleri hakkında kısaca malûmat;

b) Din mücadeleleri ve 30 sene harbleri.

c) İngilterede demokrasi 1648, 1688 inkılâpları üzerinde kısaca durulacak.

d) Rusyanın Avrupalılaşmağa başlaması.

e) Avrupada sömürgecilik.

f) İlim ve sanat,

Sınıf IV. (Haftada 1 saat)

1 — *18. asırda Avrupaya toplu bir bakış:*

a) Avrupanın siyasal tablosu ve bunun hakkında toplu bilgiler,

b) Avrupanın siyasal problemleri: Veraset harbleri, Lehistanın paylaşılması.

c) Fransa ihtilâli (ihtilâli doğuran etkiler, ihtilâlin cereyanı, devirleri ve Fransa ihtilâlinin Avrupada ve bütün dünyada yaptığı tesirler hakkında kısa ve toplu bilgiler),

2 — 18. asırda kültür ve uygarlık. 18. asırda Osmanlı İmparatorluğuna toplu bir bakış (1699 dan 1792 ye kadar) geçen zaman, gerileme devri)

a) 18. asrın ilk yarısında Osmanlıların komşulariyle münasebetleri. Osmanlı - Rus, Osmanlı-Avusturya, Osmanlı - Venedik, Osmanlı - İran münasebetleri).

b) Lâle devri.

c) 18. asrın yarısında imparatorluğun siyaseti, (Osmanlı - Rus harbi sonundaki Kaynarca ve Yaş barışı; Kırımın istiklâli ve Rusların tarafından alınması. Katerinanın Osmanlı İmparatorluğunu yoketme projesi ve neticeleri, Osmanlı Avusturya harbleri).

3 — 18. asır sonunda Osmanlı Fransız münasebetleri (bunun tarihçesi hakkında kısa bilgiler).

4 — *Islâhat devri:*

a) Mahmut I. zamanındaki ıslâhat,

b) Mustafa III. ve Hâmit I. zamanındaki ıslâhat.

c) Selim III. zamanı, yaptığı ıslâhat ve neticeleri.

5 — 18. asırda Osmanlı İmparatorluğunda kültür ve uygarlık,

6 — 18. asırda Birleşik Amerika Devletleri (Amerikanın İngiltere idaresindeki durumu, İstiklâl muharebesi, bunun Avrupa üzerindeki tesirleri ve Birleşik Amerika Devletinin kuruluşu hakkında kısa ve toplu bilgiler.) Birleşik Dvletler rejimi).

7 — *19. asırda Osmanlı Devletinin genel durumu:*

a) Selim III. ve Napolyon,

b) Sırp ve Yunan isyanları,

c) Mehmet Aili Paşanın Mısırdaki isyanı ve Kırım harbi.

d) Fransanın Osmanlı İmparatorluğu işlerine müdahalesi.

e) Berlin kongresinden sonra Osmanlı - Avrupa, Osmanlı - Balkan münasebeti (Balkan irticaı)

f) İtalya harbi,

g) Balkan harbi,

8 — *19 ve 20. asırda Osmanlı İmparatorluğunun ıslâhat hareketleri:*

a) Mahmut II. zamanındaki ıslahat,

b) Tanzimatı - Hayriye,

c) Tanzimat fermanı,

d) Birinci meşrutiyet,

e) Abdülhamit II. idaresi,

f) İikinci meşrutiyet,

9 — 19 ve 20. asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda kültür ve uygarlık.

A. Eğitim ve öğretim,

B. Dil ve Edebiyat, Güzelsanatlar,

10 — *19. asırla 20. asır başlarında Avrupa:*

a) Batı, orta, doğu, güney Avrupa devletleri hakkında kısa ve toplu bilgiler.

b) Bu asırlarda Avrupanın önemli olayları (Fransa ihtilâllerinden sonra Avrupa, 1830 - 1848 ihtilâlleri ve etkileri)

c) İtalya birliğinin kuruluşu,

d) Alman İmparatorluğunun kuruluşu,

e) Üçlü ittifak ve birinci Cihan Harbinin sebepleri ve oluşu,

11 — 19 ve 20. asırlarda Avrupa sömürgeciliği,

12 — 19-20. asırlarda kültür ve uygarlık (Avrupada bilim ilerlemeleri, teknik gelişme, edebiyat ve Güzel sanatlar hakkında kısa ve toplu bilgiler)

13 — 19 ve 20. asırlarda uzak şark: (Çin İmparatorluğu, Japon İmparatorluğu ve Hindistan hakkında kısa ve toplu bilgiler.

Sınıf V. (Haftada 1 saat)

1 — Birinci Cihan Harbinin sonunda Osmalı İmparatorluğunun durumu:

a) Padişah hükümeti, hıristiyan tebaanın görüşleri ve düşünceleri; Türklerin görüşleri ve yaptıkları işler,

2 — *Mustafa Kemal:*

a) Hayatı hakkında toplu bilgiler,

b) Siyasî ve askerî mâzisi,

c) Millî Mücadeleyi teşkilâtlandırma,

3 — *Millî Mücadele hazırlıkları:*

a) Atatürkün Samsuna çıkışı,

b) Erzurum ve Sivas Kongreleri,

c) Atatürkün İstanbul Hükümeti ile temasları ve Amasya mülâkatı.

d) İstanbulda son Mebusan Meclisinin açılışı,

e) İstanbulun işgali,

f) Ankara Büyük Millet Meclisinin kuruluşu ve Büyük Millet Meclisi hükümetinin meydana gelişi,

4 — *İstiklâl savaşı:*

a) Birinci İnönü muharebesi,

b) İkinci İnönü muharebesi,

c) Sakarya muharebesi ve sakarya zaferi.

d) Dumlupınar ve Başkumandanlık muharebeleri,

5 — İnönünün hayatı;

6 — Mudanya mütarekesi,

7 — Lozan konferansı,

Saltanatın kaldırılması,

9 — Cumhuriyetin ilânı,

10 — Halifeliğin kaldırılması,

11 — *Cumhuriyet devrindeki devrimler:*

a) Siyasal, toplumsal, kültürel ve iktisadi alanlarda yapılan devrimler ve sonuçları hakkında toplu ve esaslı bilgiler.

b) Cumhuriyet devrindeki partiler.

12 — Atatürkün ölümü ve olay önünde Türk Ulusu ve dünya.

13 — İsmet İnönünün Reisicumhur seçilmesi, Türk Ulusunun devrim yolundaki ilerlemesi.

14 — İkinci Cihan Harbi başlamadan evvel Avrupaya toplu bir bakış;

15 — İkinci Cihan Harbini hazırlıyan etmenler, Birinci Cihan Harbi ile İkinci Cihan Harbinin ilgisi ve mukayesesi;

16 — Türk Milletinin ve Cumhuriyet Hükümetinin İkinci Cihan Harbi başında ve içindeki durumu;

17 — Cumhuriyet Hükümetinin barışı sağlaması ve dünya barışındaki rolü;

18 — Türk milletinin yurtta sulh, cihanda sulh prensibini gerçekleştirmek için yaptığı fedakârlıklar.

NOT: Bu son konular üzerinde öğrencilere çok esaslı bilgi verilmesi; Türk gencinin, milliyetçi, halkçı, devletçi, lâyik ve inkılâpçı yetiştirilmesi için gerekli tedbirlerin alınması.

C O Ğ R A F Y A

Amaçlar:

1 — Öğrencilere; bulundukları yakın çevreden başlıyarak insan topluluklarının içinde doğup büyüdükleri tabiata ne suretle uyduklarını öğretmek, insanla yerküre arasındaki münasebetleri tanıtmak, insanların bulundukları çevrelere esir kalmaya mahkûm olmaldıklarını, bu çevrelerin şartlarını daha iyi bir hayat için elverişli bir hale getirmek yeteneğinde bulunduklarını telkin etmek.

2 — Türlü ihtiyaçları giderme bakımından milletlerin üzerinde yaşadıkları veya idareleri altına aldıkları topraklardan faydalanma için kurdukları teşkilâtın, koydukları emeğin ve bunların verimlerini öğrencilere inceleterek onlara, birbirleriyle münasebette bulunan milletlerin durumlarını, bu milletlerin hayat standartlarını tanıtmak, milletlerin ortak menfaatlerini ve karşılıklı olarak birbirlerine bağlı ve muhtaç olduklarını gösteren konularını inceletmek.

4 — Öğrencilere, her zaman karşılaşabilecekleri türlü coğrafya olaylarını ve manzaralarını açık olarak tanıma, anlama ve okuma yeteneğini vermek.

5 — Türk yurdunu her gün biraz daha bayındır, verimli, zengin ve başka ülkeler arasında seçkin bir yer olarak görmek ülküsünü aşılamak.

Coğrafya öğretimi için saptanan bu amaçlar işlenirken, daima memleket bünyesini esas olarak almak, Türkiye'nin tabiat zenginliklerini tarım ve sanat verimlerini belirtmek, ulaşım ve taşıma imkân ve araçlarını inceletmek ve Türkiye'nin yeryüzündeki coğrafî konumunun önemini ve özelliğini göstermek, göz önünde bulundurulacaktır.

Direktifler:

1 — Öğrencilere, arada bir, araç olmaksızın gözlem alışkanlığını vermek; bu dersin metodunun temelini teşkil etmelidir. Bu ereğe varmak için:

a) Öğrenci; coğrafi olgu ve olayları gözlem maksadiyle sık sık dersane dışına çıkarılmalı; geziti ve seyahatlere sevkedilmeli, bu sıralarda gözlem sonuçlarını yazmıya, resmetmeye, icabedenlerin hartalarını yapmağa, mümkün olan yerlerde fotoğraflarını çekmeğe alıştırılmalıdır.

b) Öğrencilere; yakın yurdun, göğü, iklim olayları, ekonomik hayatı, bitki ve hayvanları, insanın türlü çalışmaları inceletilmeli ve bu incelemelerin sonuçları yazdırılmalıdır.

c) Öğrencilere, kum masasında veya havuzunda kumla; okul bahçesinde, toprakla veya kille yerküresinin yüzey şekillerine, volkanların etkinliklerine veya özel araçlar ile güneş sisteminin hareketlerine dair işler ve deneyler yaptırılmalıdır.

2 — Coğrafya öğretimiyle ilgili konuların hepsini, araç olmaksızın gözleme tabi tutmak mümkün olmadığı için araçlı gözlemlere de yer verilmek zoru vardır. Bu ereği gerçekleştirmek için:

a) Öğrencilere her türlü kroki, plân, harta ve atlasları kullanma, okuma basit ve ana çizgileriyle çizme yeteneği kazandırılmalıdır.

b) Öğrencilere; coğrafya dersinin konulariyle ilgili türlü resimlerden faydalanma yolları gösterilmelidir.

c) Öğrenci, ders konularının belli başlı vasıflarını belirten şematik resimleri, grafikleri ve piktoğramları okuyabilecek yetenekte yetiştirilmelidir.

3 — Coğrafya öğretiminin esaslarından biri de öğrencileri yaratıcı çalışmalara sevketmek olmalıdır. Bu amacı gerçekleştirmek için:

a) Öğrencilere, coğrafi olayların ve görünümlerin sebeplerini araştırmak, yapıcı imgelemi harekete getirerek işletmek imkân ve fırsatları verilmelidir.

b) Öğrenci, sık sık coğrafya konulariyle ilgili resimlerle, özel maksatlarla yapılmış hartalarla, güzel yazılarla, seyahatnamelerle temasa getirilmeli; bu suretle onların ufukları genişletilmelidir.

c) Öğrenci; kopya olmamak şartiyle, türlü hartaları çizebilecek, boş hartaları türlü konulara göre doldurup işliyecek, resimli hartalar yapabilecek, istatistiklerden faydalanarak karşılaştırıcı grafikler tertip ve resmedebilecek, önemli konuların kalın ve ana çizgilerle ve icabında boyalı olarak resimlerini yapabilecek duruma getirilmelidir.

d) Öğrenci; türlü gereç kullanarak kabartma hartalar, tam mücessem modeller, engebe şekilleri yapabilecek melekelerle teçhiz edilmelidir.

4 — Coğrafya öğretiminin esaslarından diğer biri de meteorolojik gözlem ve çalışmalardır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için:

(Devamı 466 ncı sayıda)

BU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR

1	12	12	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55

ANKARA — MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ